

Rolle- og strategispill:

Ny foreldreveileder for regulering av onlinespill

Barnevernspedagog og gestaltterapeut Hélène Fellman har på oppdrag fra ØKS laget en foreldreveileder der man lærer litt om spillene og får noen konkrete forslag om hvordan bruken av spillene kan reguleres.

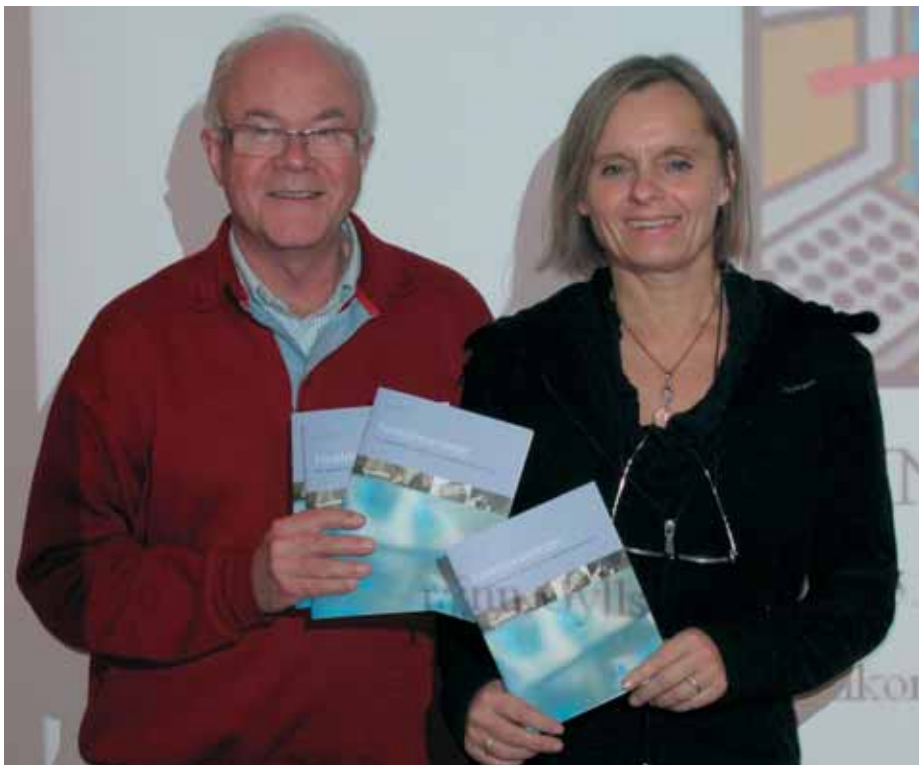
Fellman har lang erfaring fra terapi med familier hvor overdrevent spill har blitt et problem. – Formålet med veilederen er å gi en støtte til familier som strever med problemet. Med enkle grep kan familiene regulere spillingen slik at det blir fred og ro i heimen, sier hun.

– Som regel er det foreldrene som gir barna tilgang til spill på nettet og ofte er det foreldrene som betaler for abonnemene. I mange tilfeller er det også slik at

foreldrene ikke vet hva slags spill de har betalt for, eller langt mindre vet hva spillene går ut på. Det er ikke nødvendigvis slik at spillingen må opphøre, men familiene skal kunne leve med spillingen. Det er mange som spiller spill, men det er kun de færreste som utvikler store problemer, sier Fellman. For mange unge mennesker i dag handler spill om en måte å leve på. Ungdommene lærer jo også mye av spillingen, sier Fellman.

Veilederen gir svar på en rekke spørsmål om problemspilling og den gir en rekke tips til hvordan spillingen kan reguleres.

- Foreldreveilederen kan du enten laste ned gratis på www.rus-ost.no eller bestille den fra Østnorsk kompetansesenter for rus og avhengighetsspørsmål.

Hélène Fellman og Finn Gyllstrøm håper foreldreveilederen kan bidra til økt kunnskap om spill og at den gir noen nyttige innspill til hva man kan gjøre for å unngå store konflikter knyttet til bruk av rolle- og strategispill.

Forslag til ny handlingsplan

Forslag til en ny Handlingsplan mot pengespillproblem og problematisk spilleatferd er overlevert til Kultur- og kirke departementet for politisk behandling. Bli forslaget vedtatt vil handlingsplanen kunne iverksettes rett over nyttår.

Den nye Handlingsplanen har tre hovedmål. For det første skal kunnskapen om pengespill og spilleatferd økes. For det andre er det lagt inn et mål om at færre skal utvikle problematisk spilleatferd.

– Det siste hovedmålet gjelder den gruppen som utvikler problematisk spilleatferd. Det er et ønske om at disse skal få rask og effektiv hjelp og behandling, sier seniorrådgiver i Lotteri- og stiftelsestilsynet, Johnny Engebø.

Initiere videre forskning

For å øke kunnskapen om pengespill og spilleatferd er det foreslått at forskningsprogrammet på pengespillproblematikk skal fortsette. Dette programmet er i regi av Norges forskningsråd. Grupper det skal satses på er barn, ungdom, minoritetsgrupper og yngre menn.

– For å øke kunnskapen om spilleatferd skal vi initiere til videre forskning og ha løpende innsamling av data slik at vi får en bedre oversikt over hva som skjer på spillefronten. Dataene vil vi hente fra spillemarkedet, vi vil se på spilleatferden hos målgruppen og i tillegg innhente informasjon fra frivillige støttegrupper, sier Engebø.

Effektive tiltak

– Fra før har vi sett at regulatoriske tiltak er effektive, sier spesialkonsulent ved ØKS, Finn Gyllstrøm. Handlingsplanen foreslår også å regulere tilgjengeligheten av spill ved å ha færre automater, aldersgrense og regulere markedsføring av spilletilbud. Blant eksisterende og nye spill vil også risikoen ved spillene kunne bli vurdert. Dette er ny teknologi basert på forskning og nye målemetoder. Verktøyet finner en-

– For å øke kunnskapen om spilleatferd skal vi initiere til videre forskning og ha løpende innsamling av data slik at vi får en bedre oversikt over hva som skjer på spillefronten, sier seniorrådgiver i Lotteri- og stiftelsestilsynet, Johnny Engebø.

Ny rapport – dobbeltdiagnose:

Usikker effekt av psykososiale behandlingstiltak

kelte indikatorer som gjør at man kan vurdere om et spill er avhengighetskapende eller ikke, sier Gyllstrøm.

Tverrfaglig arbeidsgruppe

Overfor de mest utsatte gruppene vil det også bli initiert og iverksatt ulike informasjonsprogram. – De vil i hovedsak bli rettet mot barn, ungdom og menn opp til 40-årsalderen. Vi ønsker også å opprette ei tverrfaglig og tverretattlig arbeidsgruppe på fagfeltet nettspill og online dataspill, sier Engebø.

I arbeidsgruppen vil det være naturlig å tenke seg deltakere fra Kultur- og kirkedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet. I tillegg bør det være representanter fra behandlingsapparatet, Medietilsynet, Lotteritilsynet, Helsedirektoratet og forbrukermyndighetene, for å nevne noen.

Mer opplæring

I den nye Handlingsplanen foreslås det videre at flere ansatte i helse- og sosialsektoren skal få økt kunnskap om penge spill og problematisk spilleatferd.

– Spillverden er i rask utvikling. Behandlere trenger mer opplæring og eksisterende behandling må videreutvikles. Vi ser at nettspillproblematikken er økende og vi må styrke vår kunnskap på dette området. Behandlingsapparatet må også legge til rette for de som trenger hjelp og det må lages spesialtilbud for de unge. Når det er sagt er det også foreslått å videreføre drifts- og prosjekttilskudd til frivillige støttegrupper, sier Gyllstrøm.

– Som nevnt er spillverden i rask endring. Hjelpelinjen for spilleavhengige må videreutvikles ettersom markedet endrer seg og må derfor raskt kunne omstille datainnsamling når nye spilltilbud kommer. Alle endringer må rapporteres og oppdateres, sier Engebø.

Effekten av psykososiale behandlingstiltak for personer med dobbeltdiagnose er dårlig dokumentert. Dette er hovedkonklusjonen i en ny rapport fra Kunnskapscenteret.

Rapporten oppsummerer forskning på ti ulike psykososiale behandlingstiltak for pasienter som både har ruslidelse og alvorlig psykisk lidelse, ofte omtalt som dobbeltdiagnose.

Trenger omfattende behandling

Studier fra Europa og USA viser at psykiske lidelser og ruslidelser ofte opptrer sammen. Personer med dobbeltdiagnose trenger omfattende og sammensatte behandlingstiltak. Noen psykososiale behandlingstiltak retter seg i særlig grad mot personlige ferdigheter og mål og andre fokuserer mer på pasientens integrering i samfunnet.

Få klare svar

Rapporten oppsummerer resultater fra to nyere oversikter. Den ene av oversiktene viste at to av behandlingstiltakene ga dokumentert effekt. Det ene er motiverende intervju, som er en behandling hvor pasienten får hjelp til å formulere personlige mål, forstå hvordan rusbruket hindrer ham eller henne i å nå målene og motiveres til å nå dem.

Motiverende intervju førte til lavere alkoholforbruk sammenlignet med psykoedukasjon hvor pasienten lærer mest mulig om egen sykdom for å få kontroll over den. Det andre var motiverende intervju i kombinasjon med kognitiv atferdsterapi. Dette virket positivt på sosial atferd og livskvalitet sammenlignet med annen behandling som for eksempel psykoedukasjon og gruppesamtaler. Oversiktene viste ingen dokumentert effekt for de andre behandlingstiltakene.

Forbehold

Forskerne tar forbehold om at resultatene er basert på enkeltstående studier, ofte med få deltakere og metodiske svakheter.

– Dette betyr ikke at behandlingstiltakene ikke virker. Det betyr at vi, med bakgrunn i oversiktene, ikke vet nok til å konkludere klart hvorvidt tiltakene fungerer bedre eller dårligere enn annen behandling, kommenterer prosjektleder Ingvild Kirkehei ved Kunnskapscenteret.

(Kilde: Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten 2008)

Ledige stillinger ved Østnorsk kompetansesenter

ØKS skal utvide staben med inntil tre stillinger. Hovedoppgaven for to av stillingene er kompetanseutvikling i rusfeltet med særlig vekt på rusforebygging og kommunalt rusarbeid.

Den tredje stillingen vil ha et spesielt ansvar for kompetanseutvikling innenfor spilleavhengighet, som er ett av senterets to spisskompetanseområder.

Føringene for arbeidsoppgavene vil til enhver tid være nedfelt i aktuelle, sentrale styringsdokumenter som for eksempel Regjeringens Opptappingsplan for rusfeltet og oppdragsbrev fra Helsedirektoratet.

Mer informasjon om stillingene vil du finne på vår nettside eller ved å kontakte enhetsleder Kåre Rørhus, tlf. 62 58 17 50 / 913 86 069

Årets nettverkssamling på Høsbjør 19.–21. november samlet vel 40 deltakere fra kommunale bo- og oppsøkende tjenester og spesialiserte behandlingstilbud innen helseforetakene. Alle tilbudene har de med alvorlig psykisk lidelse og omfattende rusproblemer som målgruppe.

Nettverkssamling for dobbeltdiagnosetiltak

Hovedtemaet i år var arbeidet med retningslinjene for samtidig rus og psykisk lidelse og implementeringen av disse. Knut Boe Kielland og Anne Landheim innledet, og forsamlingen kom med mange og gode innspill både når det gjaldt formuleringer i retningslinjene og hvordan de bør følges opp.

Et annet viktig tema på samlingen var presentasjon av ACT-teamet i Mosseregionen ved Birgit Rød. Hun redegjorde både for organiseringen av tilbudet og arbeidsform. Vi hadde også gleden av å ha med deltakere fra Misbruksteamet ved Århus Universitetssykehus og Det svenske dobbeltdiagnosenettverket.

Nopus-undersøkelsen

Videre ble hovedresultatene fra vårt skandinaviske samarbeidsprosjekt, Nopus-undersøkelsen, lagt fram. Undersøkelsen er en kartlegging av spesialiserte dobbeltdiagnosetiltak i de tre landene i 2006. En dansk og engelsk nettversjon av hele rapporten skal være klar innen årsskiftet.

Det er mange likhetstrekk mellom de skandinaviske tiltakene. Rundt halvparten av pasientpopulasjonen har ulike psykoselidelser og blandingsmisbruk er mest fremtredent. I Danmark og Sverige har en relativt større andel av pasientene i undersøkelsen alkohol som foretrukket rusmiddel enn i Norge. Dette kan ha sammenheng

med at den norske pasientpopulasjonen er klart yngre med hensyn til gjennomsnittsalder.

Felles nordisk utfordring

Rapporten konkluderer også med at det forholdsvis ulik bruk av kartleggingsverktøy i de tre landene, og peker på at det bør være en felles nordisk utfordring å samarbeide om bruk av kartleggings- og utredningsverktøy.

Rapporten peker også på at brukerne i stor grad er avhengige av et godt kommunalt omsorgs- og rehabiliteringstilbud og det blir viktig å styrke kommunenes kompetanse i så henseende.

Likemannsarbeid og rus

Ideen med Likemannsprosjektet er å få til en organisert samhandling mellom tidligere misbrukere. Det vil si et samarbeid mellom personer som opplever å være i «samme båt», hvor selve samhandlingen har som mål å være til hjelp, støtte eller veiledning partene i mellom. De som skal være likemenn har selv en tilbakelagt ruskarriere eller er pårørende til en som har det.

Av Morten Brodahl, RIO Innlandet

Det har vist seg at likemannsarbeid ovenfor rusavhengige er en hardere nøtt å knekke enn det vi først trodde det skulle være. I forhold til likemannsarbeid innen funksjonshemmedes foreninger som i mange tilfeller er godt og velfungerende, vil likemannsarbeid ovenfor rusavhengige ofte by på andre problemer. Dette spesielt med tanke på den psykiske helsen til både brukeren og likemannen. Mange rusavhengige mennesker vil i sin etablering/integrering til samfunnet igjen, slite med forskjellige utfordringer når det gjelder psykiske problemer av varierende art. Dette gjør ofte at mange vegrer seg for å ta på seg for store oppgaver. Det å ta på seg å være likemann for noen kan fort bli for mye for en del personer.

Lang og møysommelig prosess

Det er viktig at dette blir tatt høyde for i og med at tanken med likemannsarbeidet er at den som har en mer bearbeidet erfaring har noe å gi andre. Det er en forutsetning at den som skal være likemann har fått en viss følelsesmessig avstand til egne opplevelser. Det er derfor spesielt viktig at man ikke haster noen i denne prosessen.

Det å etablere et godt og velfungerende likemannsarbeid vil være en lang og møysommelig prosess. Det å selge «likemannstanken» er en av de viktigste oppgavene i prosjektet på det nåværende tidspunkt. RIO har derfor satt inn et støt i forhold til det å besøke institusjoner i Hedmark og Oppland de siste månedene. Vi i RIO har hatt 20 besøk på 15 forskjellige institusjo-

ner de siste månedene. Og flere skal besøkes. Det å få tjenesteapparatet til å benytte seg av likemannsarbeid vil også bli en utfordring videre.

RIOs mål med likemannsarbeid

AA (Anonyme Alkoholikere) og NA (Anonyme Narkomane) har et velfungerende likemannsarbeid basert på deres trinnarbeid og Minnesota-modellen. Dette funge-

rer meget godt for mange, men det er allikevel en del som faller utenfor denne arbeidsmetoden.

Vårt mål er at RIO sitt likemannsarbeid på sikt også skal kunne hjelpe noen av de som i dag ikke klarer å nyttiggjøre seg dette, og at flere kan forbli rusfrie. Dette håper vi å oppnå både gjennom arbeidet i likemannsgrupper og likemannskontakter.

– Vårt mål er at RIO sitt likemannsarbeid på sikt skal kunne hjelpe noen av de som ikke klarer å nyttiggjøre seg dette, og at flere kan forbli rusfrie gjennom vårt likemannsarbeid, sier Morten Brodahl i RIO Innlandet.

ÖPP erfaringsdag

Østnorsk kompetansesenter for rus og avhengighetsspørsmål (ØKS) inviterte nylig alle som har deltatt på opplæring i Örebro Preventionsprogram (ÖPP) til en erfaringskonferanse. Det møtte cirka 40 personer hvorav mange allerede enten var godt i gang med gjennomføring av foreldremøter, eller var i ferd med å ta i bruk ÖPP på foreldremøter ved sine skoler.

ØKS startet i 2007 å arrangere kurs i ÖPP. Til nå har 101 personer fått opplæring i programmet og interessen for flere kurs er fortsatt stor.

– Vi får stadig henvendelser og skal arrangere nytt kurs 3.–4. februar på Lillehammer. Tilbakemeldingene vi får fra de som har tatt programmet i bruk er positive. De som enda ikke har startet gleder seg til å komme i gang, sier spesialkonsulent ved ØKS, Kari Källvik.

– ÖPP er testet og evaluert av forskere i Örebro med lovende resultater, faktisk så

lovende at forskere ved SIRUS har vist interesse, og så langt er tilbakemeldingene veldig positive, sier Källvik.

Hvem skal koordinere?

Diskusjonen om ulike sider ved bruk av ÖPP gikk jevnt i forsamlingen. Ingen har opplevd spesielle negative sider ved programmet, men flere var opptatt av hvordan sikre kontinuitet av det og hvem som skulle koordinere foreldremøtene ved de respektive skolene. I enkelte kommuner er det SLT-koordinatoren som har ansvar for

koordinering av alle tiltak rettet mot forebygging. I andre kommuner kan det være skolen, utekontakten eller FAU som har ansvar for ÖPP.

Fint å ha med nøkkelpersoner

– Det er flott at skolene utdanner noen av sine lærere til å bli ÖPP-representanter, men det anses også som en fordel at andre profesjoner og kommunale etater bistår skolene med gjennomføring av foreldremøter, som for eksempel SLT-koordinator, helsesøster, utekontakt, barnevern eller politi. For foreldre kan det oppleves fint å møte politiet uten at det har vært en negativ hendelse i forkant. Da kan de isteden planlegge en positiv utvikling for ungdommen i fellesskap. Det er fint å ha med nøkkelpersoner, som for eksempel helsesøster og politi, som begge har stor respekt. Denne nettverksbyggingen er også viktig å tenke på, sier Nikolaus Koutakis, en av de som har utviklet og evaluert ÖPP.

– For å sikre kontinuiteten og forutsigbarheten ved ÖPP må flere læres opp i programmet. Er det for eksempel kun en lærer ved en skole som har denne utdanningen er man meget sårbar, sier Koutakis.

En viss valgfrihet i skolene

– I flere kommuner er ÖPP tatt med i Rusmiddelpolitisk handlingsplan som et rusforebyggingstiltak. Da er programmet politisk forankret. Likevel må det være en viss valgfrihet i de respektive skolene hvorvidt de skal kjøre programmet, sier spesialkonsulent Helge Bjørnsen ved ØKS.

Monica Ekdal Gomes representerer Utekontakten i Asker. De har etter hvert arrangert mange ÖPP-møter. Rådmannen i Asker har bestemt at dette skal kjøres på alle skolene og Utekontakten koordinerer opplegget. Hugo Brekken er miljøarbeider ved Vardal ungdomsskole. – Vi har ikke begynt enda, men starter nå i forbindelse med foreldremøter. Selv om vi ikke har startet enda her, det vært en nyttig samling å få med seg, sier Brekken.

Hallgeir Brumoen har vært nettlærer på studiet «Spilleavhengighet». Dette er et nasjonalt nettstudie som Senter for Livslang Læring (SeLL) ved Høgskolen i Lillehammer har utviklet på oppdrag fra ØKS og Helsedirektoratet. Studiet er et nettbasertkurs med to fysiske samlinger å to dager. Studiet går nå for 5. gang med studenter fra helse- og sosialsektoren og skolesektoren.

Hallgeir Brumoen årets nettlærer

Under en konferanse arrangert av Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning ble førstelektor ved Høgskolen i Lillehammer, Hallgeir Brumoen, kåret til årets nettlærer i Norge. – Jeg blei skikkelig glad! sier Brumoen.

Kriteriene i kåringen var blant annet knyttet til hvorvidt foreleseren har utnyttet mulighetene som den digitale verden gir, hvilke tilbakemeldinger studentene gir, hvorvidt det er vist kreativitet og hvorvidt foreleseren er aktiv i forhold til studiet og studentene.

Utnytter mulighetene i digitale løsninger

I begrunnelsen for kåringen heter det blant annet at Brumoen gjennom sitt engasjement, sin kreativitet og åpenhet, sin pedagogiske sans og uredighet er en verdig vinner av denne prisen. Videre påpekes det at han gir rask respons på spørsmål fra studentene, og at han er flink til å utnytte mulighetene som ligger i digitale løsninger.

– Vi er veldig fornøyd med at Hallgeir Brumoen ble kåret til årets nettlærer, sier Mette Villand Reichelt, leder for høgskolens Senter for Livslang Læring (SeLL). – Han har virkelig tatt i bruk mulighetene som ligger i å skape fleksible og effektive undervisningsløsninger utenom det vanlige klasserommet.

Bruker film som undervisningsverktøy

I studiet om spilleavhengighet, hvor Brumoen er faglig leder, er film et svært viktig undervisningsverktøy. – Film vil helt sikkert bli mer vanlig og mer etterspurt i utdannings- og opplæringsøyemed, sier Villand Reichelt.

En verdig vinner

Også samarbeidspartneren ved Østnorsk kompetanseseter er fornøyd med at Brumoen har fått denne prisen.

– Studentene er kjempefornøyd med Hallgeir, sier Hanne Kilen Stuen ved ØKS. Han gir faglige tilbakemeldinger på nett over søndagskaffen. Han er faglig nysgjerrig, bruker nettet aktivt med ukentlig nyhetsstoff, linker opp viktig stoff rundt ulike temaer. Han bruker filmmediet aktivt og tør å by på seg sjøl gjennom videomeldinger og er svært engasjert og aktiv når nye filmer og andre virkemidler skal lages og legges på nettet. En absolutt verdig vinner, sier Kilen Stuen.

Kilde: Anders Lindstad/www.hil.no

Kommende kurs og konferanser

3.–4. februar 2009, Lillehammer:

ÖPP-kurs

Målgruppen er ansatte i kommuner i Akershus, Hedmark, Oppland og Østfold som arbeider spesifikt med rusforebyggende arbeid. Arr.: ØKS

■ Påmeldingsfristen er 12. desember

4.–5. mars 2009, Lillehammer:

Hvordan starte- og arbeide med jentegrupper?

Målgruppen er ansatte i kommuner i Akershus, Hedmark, Oppland og Østfold som ønsker å gi et gruppetilbud til jenter. Arr.: ØKS.

■ Påmeldingsfristen er 19. januar

Kort om ØKS

Østnorsk kompetansesenter for rus og avhengighet arbeider på oppdrag fra Helsedirektoratet, men er organisatorisk underlagt Avdeling for rusrelatert psykiatri og avhengighet i Sykehuset Innlandet Sanderud.

ØKS er ett av sju kompetansesentre i Norge:

- Nordnorsk kompetansesenter–Rus: *Forebygging i skolen*
- Midt-Norsk kompetansesenter for rusfaget: *Yngre rusmisbrukere*
- Stiftelsen Bergensklinikken: *Kvinner og rus*
- Rogaland a-senter: *Rusproblematikk i familier med barn i skolealder, Arbeidsliv og rus*
- Borgestadklinikken: *Gravide rusmiddelmisbrukere og familier med barn*
- Rusmiddelstatens Kompetansesenter, Oslo kommune: *Ungdom og nye misbruksmønstre*
- Østnorsk kompetansesenter: *Rusmisbruk og psykiske lidelser, Spilleavhengighet*

ØKS har tre hovedoppgaver:

- Stimulere til å utvikle rusforebyggende tiltak i kommunene i Østfold, Akershus, Hedmark og Oppland
- Arbeide med kompetanseutvikling i rus- og avhengighetsspørsmål i kommunene og i spesialisthelsetjenesten
- Ivareta to spisskompetanseområder; spilleavhengighet og dobbeltdiagnose (rus og psykiske lidelser). På disse to spisskompetanseområdene har ØKS et nasjonalt ansvar.

Ansatte

- Kåre Rørhus, enhetsleder
kare.rorhus@sykehuset-innlandet.no
- Anne Bjørnstad Tomter, merkantil konsulent
anne-b.tomter@sykehuset-innlandet.no
- Knut Arne Gravingen, kommunikasjonsrådgiver
knut.arne.gravingen@sykehuset-innlandet.no
- Atle Holstad, spesialkonsulent, prosjekter
atle.holstad@sykehuset-innlandet.no
- Kari K. Flatby, spesialkonsulent, forebygging
kari.flatby@sykehuset-innlandet.no
- Kari Källvik, spesialkonsulent, forebygging
kari.kaellvik@sykehuset-innlandet.no
- Anne Chr. Moberg, spesialkonsulent
anne.moberg@sykehuset-innlandet.no
- Helge Bjørnsen, spesialkonsulent
helge.bjornsen@sykehuset-innlandet.no
- Finn Gyllstrøm, spesialkonsulent spilleavhengighet
finn.gyllstrom@sykehuset-innlandet.no
- Hanne Kilen Stuen, prosjektleder spilleavhengighet
hanne.kilen.stuen@sykehuset-innlandet.no
- Anne Landheim, forsker, seniorrådgiver
anne.landheim@sykehuset-innlandet.no
- Kjell Bakken, forsker, seniorrådgiver
kjell.bakken@sykehuset-innlandet.no
- Amund Aakerholt, prosjektleder
amund.aakerholt@irisresearch.no
- Knut Boe Kielland, spesialrådgiver
knut.boe.kielland@eunet.no

Jeg fant, jeg fant...

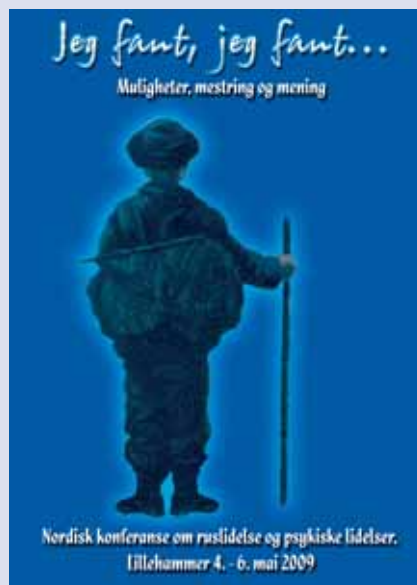
4.–6. mai 2009 arrangeres konferansen «Jeg fant, jeg fant...» på Lillehammer.

Konferansen er et samarbeidsprosjekt mellom dobbeltdiagnosenettverkene i Danmark, Sverige, ØKS og Regionalt kompetansesenter for dobbeltdiagnose, rus og psykiatri (RKDD).

– Dette er en fortsettelse av konferansen «Beat the Dragon» som ble holdt i Århus i Danmark i fjor, sier psykologspesialist Amund Aakerholt.

Konferansen retter seg mot ansatte i DPS, tverrfaglig spesialisert rusbehandling og kommunene. Et viktig tema for «Jeg fant, jeg fant...» er de nye retningslinjene og hvordan de skal, eller bør omsettes i praksis.

■ Programmet kan i sin helhet leses på www.rus-ost.no og www.dobeltdiagnose.no

Påmeldingsskjema
til alle kurs finner du på
www.rus-ost.no

*Vi ønsker alle
våre lesere en riktig
god jul!*

ØKSnytt – utgis minst 4 ganger årlig av:

Østnorsk kompetansesenter
rus • avhengighet

Sykehuset Innlandet Sanderud
Postboks 68, 2312 Ottestad
Telefon 62 58 15 68 • Telefaks 62 58 15 69
E-mail: kompetansesenteret@sykehuset-innlandet.no

Tekst og foto:

Kommunikasjonsrådgiver Knut Arne Gravingen

Førtrykk: Typisk Bjørseth AS

Trykk: Flisa Trykkeri AS

Opplag: 1.000

Ved ettertrykk ønskes oppgivelse av kilde.